

Gerechtelijk onderzoek in een nevel van bevoegdheden

In 1943 werd een speciale politie-eenheid opgericht die opereerde binnen het bezette België gedurende de Tweede Wereldoorlog. Deze Bijzondere Brigade werd opgericht vanuit het Ministerie van Justitie om het toegenomen banditisme in België te bestrijden. De brigades werden gepresenteerd bij het parket-generaal van Luik, het parket-generaal van Brussel en het parket-generaal van Gent. In Luik was de brigade geen succes. Dit had alles te maken met de manier waarop de Bijzondere Brigade werd gepresenteerd in de sluikpers. De brigade werd geassocieerd met collaboratie, wat ervoor zorgde dat mogelijke kandidaten zich terugtrokken. In Brussel werd de brigade wel opgericht, maar functioneerde deze uitsluitend bij naam. In Gent werd de Bijzondere Brigade gezien als een opportuniteit voor het verzet. De leiding van deze Bijzondere Brigade kwam te liggen bij Raymond De Rouck die overigens ook lid was van de *Organisation Militaire Belge de Résistance (OMBR)*. Het bestaan van de brigade van de gerechtelijke politie bij het parket-generaal te Gent is al langer bekend, maar een onderzoek, wat deze scriptie omvat, naar de soorten misdrijven behandeld door de brigade, de verdachten en slachtoffers uit de onderzoeken, de relatie die ze hadden met de bezetter, etc. werd nog niet uitgebreid onderzocht.

De samenstelling van de Bijzondere Brigade gebeurde niet willekeurig. De vijf leden van de brigade kenden namelijk allemaal een link met het verzet. De strategische positionering die de brigade kende, stelde de leden in staat om informatie te vergaren. De informatie die werd bekomen door de Bijzondere Brigade vergaarde ze in de eerste plaats uit gerechtelijk onderzoek. Bij misdrijven, politiek of niet politiek, ging de brigade poolshoogte nemen en probeerde ze de nodige informatie te bekomen. De dossiers waarover de Bijzondere Brigade zich ontfermde, bestonden voornamelijk uit diefstallen en roofovervallen. Deze misdrijven kunnen hoofdzakelijk gesitueerd worden in Oost- en West-Vlaanderen, maar kwamen in sommige gevallen ook hierbuiten voor. De brigade kwam niet alleen in contact met de 'zware' criminele feiten, maar stuitte ook soms op kleinere misdrijven zoals een aanrijding, sluikslachting of illegale stokerij. Het weinig voorkomen van sabotage en aanslagen kan erop wijzen dat de brigade zich hier niet mee bezighield, maar is ook te verklaren vanuit de noordwestelijke ligging waar gewapend verzet minder voorkwam dan andere gebieden in België.

De onderzoeken die door de Bijzondere Brigade werden gevoerd, leidden in één van de vijf gevallen naar bendes die rantsoenzegels op het oog hadden. Dat deze een hoge waarde hadden, is zichtbaar in de omkoping van ambtenaren met hoge sommen geld. Toch geven deze diefstallen ons een betere kijk in heel wat andere aspecten dan louter hun waarde. De nevel van bevoegdheden hing over deze onderzoeken. De strijd die gevoerd werd om het onderzoek in handen te krijgen, woedde hevig. De *Geheime Feldpolizei* zag de diefstallen als verzetsdaad, waar de Bijzondere Brigade van mening was dat het ging om louter winstbejag. De frustraties ten opzichte van elkaar kwamen in deze dossiers volledig tot uiting waarbij de bezetter steeds meer te kennen gaf dat hij te weinig hulp kreeg van de Bijzondere Brigade. De samenwerking tussen de beide diensten verloopt steeds moeilijker. Toch kwam de Bijzondere Brigade nooit lijnrecht tegenover de bezetter komen te staan. Hoe stroef de samenwerking in sommige gevallen ook liep, de samenwerking stopte nooit volledig. Verkregen informatie werd nog steeds uitgewisseld, waardoor we niet kunnen zeggen dat de Bijzondere Brigade systematisch tegenwerkte.

De tegenwerking van de brigade is te vinden in de kleine daden van verzet. In naoorlogse verklaringen van leden van de brigade werden enkele acties van verzet aangehaald en deze acties zijn mogelijks zichtbaar in de dossiers. Het blijft echter gaan om speculatie, aangezien de acties van verzet niet op papier werden gezet.